

σφαλνοῦνε τὰ μαγαζιά, κι ἀρχινοῦν τὸ πιότ' οἱ πατριῶτες. Ἀπὸ τὸν Παράδεισο τοῦ παπᾶ Χαραλάμπη, ἴσια στοῦ κῆρ Διαμαντῆ τὴν ταβέρνα. Κ' ἔτσι περνάει καὶ ξεχνιέται ἡ ὥρα, ἡ μέρα, ὁ χρόνος κ' ἡ ζωὴ. Ἔτσι τὸ καταφέρνουνε νὰ μὴ πέφτουνε στὸ γιὰλδ νὰ πνιγοῦν ἀπὸ τὴν ντροπὴ κι ἀπὸ τὴν ἀπελπισιά. Τὰ εἴπαμε θαρρῶ κι ἄλλοτες. Δὲν τὰ ξέρουν τὰ χάλια τους, δὲν τὸ φαντάζονται πῶς γίνεται νὰ ζήσουν κι ἄλλιως. Ἄν ἐρθῆς μάλιστα παρακάτω, στὸ καφενεδάκι ποῦ μαζεῦονται τὰ μεγαλοσάνιδα, νὰ μὴ γελαστῆς καὶ τοὺς ξεστομίσης λέξη γιὰ τοὺς ἀντρες ποῦ ἀνεμοσκορπίζουν πολὺτιμη δύναμη καὶ παλικαριά σ' ἀμανέδες καὶ σὲ πιστά. Νὰ μὴν τύχη καὶ τοὺς δείξης τί πιδέξια μπορούσανε νὰ παίζουνε μπόμπες στὰ σβέλτα τους χέρια. Νὰ μὴν τύχη, γιατί θὰ σὲ δέσουν ἀμέσως. Πρῶτο, ποῦ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ σου πῶς μπορεῖ νὰ βρεθῆ παλικαρι νάψαφάη τὴν χαριτωμένη ζωὴ του! Δεύτερο, ποῦ βάζεις καὶ τοὺς νοικοκυρέους στὰ αἵματα, γυρεύοντάς τους καὶ ζωὴ καὶ παράδες! - Τί τρέλλες εἶναι αὐτὲς, παιδί μου; Πήγαινε κει ποῦ λαχταροῦνε λευτεριά, καὶ καλοπλερώνουνε γιὰ νὰ τὴν χαροῦν. Ἐμεῖς τέτοια ἀλίσθερῆσια δὲν τὰ κατέχουμε. Καὶ πρόσεχε νὰ μὴ σ' ἀκούσουν, καημένε, γιατί ἀφανιστήκαμε. Πήγαινε, πήγαινε στὴν Κρήτη, στὴν Ἀρμενιά, στὴν Ἀραπιά πήγαινε, ἔπου θές. Ἐμᾶς ὅμως ἀφησέ μας νὰ μιλοῦμε γιὰ τὰ μαζούλια μας, γιὰ τὰ Σκολεῖα καὶ τίς Ἐκκλησίες μας, ἀφησέ μας νὰ τὴν τελειώσουμε αὐτὴ τὴν ἀναφορὰ ποῦ γράφουμε τοῦ Μουφτῆ, νὰ μᾶς κάμῃ τὴν χάρη νὰ μὴν τὸν γκρεμίσῃ τοῦ Μπάρμπα Θανάση τὸν τοῖχο, ποῦ σκοτεινιάζει τὰ παραθύρια του. Ἀρκετὰ βάσανα ἔχουμε μὲ τὰ καθημερινὰ μας μαλλώματα, μὴ γυρεύῃς νὰ μᾶς ἀνάψῃς καὶ τέτοιες φωτιές. Πήγαινε στὸ καλὸ, καὶ μεῖς δὲν ἀποτρελλαθήκαμε ἀκόμα».

Αὐτὰ θὰ σοῦ ποῦν οἱ προεστοί, καὶ χίλια τέτοια. Καὶ σὰ χαμογελάσουν ἀνάμεσά τους, καὶ μισοκλείσουνε τὸνα μάτι, θὰ ρουφίζουν τὸ ναρκιλέ τους, κ' ὕστερα θὰ ποῦν τοῦ δασκάλου νὰ γράψῃ τὴν ἀναφορὰ γιὰ τὸν τοῖχο τοῦ μπάρμπα Θανάση, κι ὁ δάσκαλος θὰρχίῃ νὰ γράψῃ, καὶ σὰ γράψῃ κι ἀπογράψῃ, καὶ βάλουν οἱ προεστοί τίς ὑπογραφές τους, θὰρχίσουνε νὰ γλυκοφιλοῦν τὸ ποτήρι, ὥσπου νάβῃ ὁ Ἰμάμης νὰ φωνάξῃ «Γιατοῖ», καὶ τότε τραβοῦν ἕνας ἕνας κατὰ τὰ σπίτια τους.

Τί νὰ καθίσουμε νὰ τοὺς δοῦμε! Τί θὰ καταλάβῃς, καὶ νὰ τὴν ἀκούσης τὴν μονόχορδη τὴν κουθέντα τους! Ἐκεῖνο ποῦ θέμε δὲ θὰ τὸ ποῦν ποτὲς στὴ ζωὴ τους. Θὰ χωρατέψουνε, θὰ ψεγαδιάσουν, ἴσως καὶ θὰ μαλλώσουν. Κανένας τους ὅμως, μήτ' ὁ γέρος ὁ ἀρχοντας, μήτ' ὁ ἐπίτροπος δίπλα του, μήτ' ὁ γιατρὸς παραπέρα, μήτ' ὁ πρᾶματευτῆς παρακειθε, ἄχ, μήτε ὁ φωτισμένος ὁ δάσκαλος, δὲ θὰ ξεστομίσουν τὴ λέξη τὴν τρομερὴ ποῦ κρύβει μέσα

τῆς καταστροφῆς καὶ κατακλυσμὸ γιὰ τὴν ὥρα, εἰρήνην κι ἀνθρωπισμὸ γιὰ κατόπι.

Ἄς τὴν ἀφήσουμε καὶ τὴ ρωμαϊκὴ τὴν Ἄγορά. Τὴν εἶδαμε καὶ τὴ Ρωμισούνη. Ἀλλοιώτικη μὴ θαρρῆς πῶς θὰ τὴνε βροῦμε στίς μεγάλες τίς χώρες. Τὸ χωριδ, φίλε μου, εἶναι ἡ μάνα τῆς χώρας. Τὸ νερὸ ἀπὸ δῶ ἀναβρῶζει. Γίνεται ρεματάκι, βρίσκει κι ἄλλα ρεματάκια στὸ δρόμο, φουσκώνει, μεγαλώνει, γίνεται ποταμός.

Ὡς τόσο, ἂν καὶ τὴν εἶδαμε τὴ μάνα τοῦ ρωμαϊκοῦ νεροῦ, τῆς μάνας ἕως τὴ μάνα δὲν τὴν εἶδαμε ἀκόμα. Καὶ σὲ καλλίτερη ὥρα νὰ τὴνε δοῦμε δὲ θὰ μπορούσαμε. Ἀρχίζει καὶ βασιλεύει ὁ ἥλιος. Ἀπόλυσε ὁ Σπερνός. Γυρισμένες θὰ εἶναι στὰ σπίτια τους ὅλες οἱ Ρωμιοπούδες. Αὐτὲς εἶναι ποῦ θὰ τοὺς ἀποδεχτοῦν ἀπόψε στίς ἀγκαλιές τους. Αὐτὲς εἶναι ποῦ κρατοῦν τὰ κλειδιά τοῦ παινεμένου μας αὐτοῦ θησαυροῦ, ποῦ πάει νὰ σκουριάσῃ μέσα σὲ σιδερόφραχτη κάσσα κρυμμένος. Θησαυρός μας εἶναι πάντα, ἔτι κι ἂν ποῦμε. Αἷμα μας εἶναι οἱ πατριῶτες, ἄς εἶναι καὶ νεροουλιασμένο αὐτὸ τὸ αἷμα. Ποιὸς ξέρεῖ ἂ δὲν τὸ ξαναζωντανέψουνε μιὰ μέρα καὶ τὸ δυναμώσουν ἐκεῖνες οἱ μαυρομάτες, οἱ γλυκοπρόσωπες, οἱ μάγισσες οἱ χωριατοπούδες, ποῦ πᾶμε νὰ τίς χαιρετήσουμε τώρα.

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΜΩΣΑΪΚΑ

ΟΡΑΜΑ

Κάπου τοῦ Ἀπρίλη τοὺς Ἄνθους
 Ὁ γέρος ἀνταμόνε
 Καὶ παίρνει πλόκαμους ξανθοὺς
 Καὶ τὴν κορφή του στεφανώνει...

Κάπου ἡ Γιοιόλα ἡ Ἀνθοφυχὴ
 Ποῦ ἐκεῖ βογκοῦσε στὸ κατόφλι,
 Λαλεῖ χελιδονιοῦ τὴν προσευχὴ
 Σὰν ἀπὸ ρόδινο κλωνάρι
 Τῆς Ἀνοιξῆς ἡ Ἀνθοφυχὴ...

Καὶ μέσ' ἀπ' τοῦ καρποῦ τὸ ξώφλι
 Κάποια Δροσοῦλα, σὰν τὴ χάρη
 Ποῦ ἀφίνει ὁ κάθε ἐκεῖ καρπός,
 Σταλάζει κάτου ἀπ' τὸ φεγγάρι
 Καὶ γίνεται λαλιὰ ἢ σκοπός...

Κι ὁ νέος περήφανα διαβαίνει
 Τὴ στράτα τὴν ἀνθοσπαρμένην
 Καὶ γόρω του ἄφρυχα τὰ μῦρα
 Τὸν περιρραίνουνε ὡς στὴ θύρα,
 Τὴ θύρα ποῦ ἤδραν σφαλιστὴ
 Καὶ τῆς Χαρῆς ἡ μάταιη Μοῖρα
 Καὶ τοῦ Καημοῦ μας ἡ πιστὴ!..

Σπέτσες, 1909.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ
 ΕΠΙΝΑΣΤΑΣΗΝ

I

Τὸ δικαίωμα ἰσχύος καὶ ἡ ἰσχύς δικαίωμα. Ἴδου μιὰ κοινοτοπία, μιὰ ἀλήθεια ποῦ κανένας δὲ θὰ σκεφτῆ ν' ἀφισβητήσῃ. Καὶ ὅμως εἶναι ἀνάγκη, μάλιστα στὴν Ἑλλάδα, ἡ καθαρῶτατη αὐτὴ ἀλήθεια ν' ἀκούεται συχνὰ ἀπὸ τοὺς ἀδύνατους καὶ τοὺς ἀπροστάτευτους. Ἀκούοντας ὁ ἀδύνατος συχνὰ, ὅσο τὸ δυνατὸ συχνότερα, τὴ θεοφάνερη ἀλήθεια ὅτι δικαίωμα θὰ πῆ δύναμη καὶ δύναμη θὰ πῆ δικαίωμα, δὲν μπορεῖ νὰ μὴ τὸ πάρη κι αὐτὸς ἀπόφραση νὰ γένη μὲ κάθε τρόπο δυνατός. Γιὰ τοῦτο, θὰ πιθυμοῦσα νὰ βάλω στὸ νοῦ τοῦ ἀδύνατου καὶ γι' αὐτὸ περιφρονημένου λαοῦ μας τὴν ξάστερην ἀλήθειαν, ὅτι μονάχα μὲ τὴ δική του δύναμη θ' ἀποχτήσῃ τὰ δικαιώματά του, ἐπὶ τέλους τὰ δικαιώματα ἐκεῖνα ποῦ ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς συδέει μὲ τὴν ἀνθρώπινην ἀξιοπρέπεια. Τὸ λέω ἀπὸ τὰ τώρα, ὅτι δύναμη τοῦ λαοῦ μας ἐθεώρησα πάντοτες καὶ θεωρῶ ἀκόμη σήμερα τὸ φωτισμὸ καὶ τὴ διοργάνωσή του, δυὸ πανίσχυρους μοχλοὺς κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς προόδου ποῦ λείπουν ἀκόμη στὴν Ἑλλάδα. Τὸ τί νοῶ μὲ φωτισμὸ καὶ διοργάνωσιν τοῦ λαοῦ μας, μπορεῖ καθένεξ ξάστερα νὰ δῆ ἀπὸ τὰ λόγια ποῦ θὰ πῶ, γιατί ἐδῶ δὲ γράφω κανένα πρόγραμμα, ἀλλ' ἀπλούστατα παρατηρῶ καὶ σκέφτομαι.

Οἱ νομοδιδάσκαλοι λένε ὅτι δικαίωμα εἶναι νομιμοποιημένη δύναμη τῆς θέλησῃς(1). Καὶ ἂν μὲ τὸν Windscheid ὀρίσουμε τὸ δικαίωμα ὡς ἀμια

(1) Jellinek, System der subj. öffentl. Rechte, 1892 S. 42.

ΜΙΑ ΑΠΟΚΡΙΣΗ

«Πλανιέται ὁ ἄνθρωπος ὅσο προσπλαθεῖ»

Γκαίτε

Ὁμολογῶ τὸ λαθος ποῦ ἔκαμα νὰ δώσω τοῦ κ. Π. Φλ. τὴν πρώτη ἀπόκριση κ' ἔτσι ἔρχομαι τώρα στὴν ἀνάγκη νὰ πιάσω τίς στήλες τοῦ «Νουμά» μὲ μιὰ δεύτερη, μακρύτερη ἀπὸ τὴν εἶχα ὄρεξη κ' ἐγὼ κ' οἱ ἀναγνώστες του. Εἶπα λάθος, γιατί μὲ τὴν πρώτη μου ἀπόκριση ἔστρεξα νὰ παραστρατιστῆ τὸ ζήτημα ἔξω ἀπὸ τὴν οὐσία του. Στὴν ἀρθρογραφικὴ δοκιμὴ μου, ποῦ γέννησε τὴν ἀπορία τοῦ κ. Π. Φλ., γύρεψα νὰ ξηγήσω μὲ γενικὲς γραμμὲς τίς αἰτίες ποῦ ἐνέργησαν ὥστε νὰ κυριαρχήσῃ στὴ νεώτερη ποιητικὴ παραγωγὴ μας τὸ συμβολικὸ παραμύθια. Σ' ἕναν λοιπόν, ποῦ δὲ θὰ συμφωνοῦσε μαζί μου στὴν ἐξήγησιν, θὰ ταίριαζε νὰ μοῦ ἀπυδεῖξῃ ποῦ καὶ πῶς νομίζει πῶς γελιέμαι σ' αὐτὴν κι ὄχι νὰ περιορίσει μόνον τὴν ἀπορία του σ' ἕναν ποιητῆ,

ποῦ ἔλεγα πῶς ἀπ' τὸ ἔργο του βρίσκουν μίμνησιν μόνον οἱ ἀντιποικητικὲς του τάσεις. Ἄν εἶταν καθένας, ποῦ θὰ πιάσει νὰ μιλήσῃ γιὰ ἕνα ζήτημα γενικά, νάχει κίολας τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δίνει μιὰ ἀνάλυση ὅλου τοῦ ἔργου τῆς καθεμίας προσωπικότητος ποῦ θὰ λάβῃ ἀνάγκη νὰ τὴν ἀναφέρει ἐπεισοδιακά, τότε δύσκολα θάποφάσιζε κανένας νὰ πεῖ μιὰ γενικὴ γνώμη. Κι ἂν ὁ κ. Π. Φλ. πρόσεχε καλύτερα στὸ σημεῖμά μου ἐκεῖνο, θ' ἄβλεπε πῶς σκοπός μου δὲν εἶταν νὰ κρίνω τὸ ἔργο τοῦ Κωστῆ Παλαμά, οὔτε νὰ ρίξω—ὅπως κάνουν ἄλλοι—ὄλο τὸ βάρος τοῦ ποιητικοῦ παραστρατισμάτος τῶν ἡμερῶν μας στὸν ποιητὴ τοῦ «Δωδεκάλογου τοῦ Γύφτου», μὰ ἴσα ἴσα τὸ ἀντίθετο, νὰ παραστήσω κι αὐτὸν θῦμα τῆς γενικῆς κατάστασης. Στὸ ἀρθρογράφημά μου ἐκεῖνο εἶπα ἀκόμα πῶς ἡ ποίησιν τῶν ἰδεῶν δὲν μποροῦσε νὰ φέρεῖ στὸν τόπο μας καρποὺς ἀνώτερους ἀπὸ τὸν ἔφερε. Σ' ἐκεῖνον λοιπόν ποῦ θὰ εἶχε ἐναντία γινώμη κ' εἶχε τὴν ὄρεξιν ν' ἀντικρούσει τὴ δική μου, ἐπιβάνονταν νὰ ποδοεῖξῃ αὐτὸς πῶς ἡ ἐποχὴ μας γέννησε ἕναν ποιητῆ, ποῦ ἀνεβαίνει στίς πιὸ ἀψηλές, στίς ἀνώτερες σφαῖρες τῆς ιδέας, ποῦ ἔχει τὴ βαθιοστόχαττη σκέψιν, τὴν πλκτικὰ καὶ δυνατὴ πνοὴ κτλ.» κ' ἔτσι ἀναιροῦνταν

κ' ἡ γενικὴ ἰδέα μου κ' ἡ κατηγορία ποῦ ἔκαμα τοῦ ποιητῆ τοῦ «Δωδεκάλογου».

Ἄν δὲ γελιέμαι, αὐτὴ ἔχταν ἡ τάξιν, ποῦ ἔπρεπε νὰκολουθῆσῃ ὁ κ. Π. Φλ. Ὅμως μιὰ καὶ δεχτήκα τὴν πρόκλησίν του, μὴ κι ἄγχιζα κάπια ἄλλα ζητήματα ἀπαντώντας σ' αὐτὴν, βρίσκομαι στὴν ἀνάγκη νὰποκριθῶ καὶ στὴ δεύτερη, ἂν κ' εἶν' ἀλήθεια πῶς σκοπῶ σ' ἕνα μεγάλο ἐμπόδιο, μὴν ἔχοντας αὐτὴ τὴν ὥρα στὰ χέρια μου παρὰ μονάχα τ' ἄλλου στερνὰ ἀπ' τὰ ποιητικὰ ἔργα τοῦ Παλαμά κ' ἕναν τόμο ἀπ' τίς κριτικὲς μελέτες του. Μιὰ δοκιμὴ κριτικῆς ἐχτίμησῃς τοῦ ἔργου ἑνὸς ποιητῆ καὶ κριτικοῦ, καθὼς ὁ Παλαμάς, θάπαιτοῦσε, πρὶν ἀπὸ κάθε μερικὴ ἐξέταση τῶν ἔργων του, μιὰ ἐρευνα γιὰ νὰ βρεθοῦν μαζί μὲ τὸ καθολικὸ χαραχτηριστικὸ τῆς ποίησῃς του καὶ οἱ διάφοροι σταθμοὶ τοῦ ζετυλιγμοῦ τῆς σκέψῃς του μέσα στίς τρεῖς δεκαετηρίδες τῆς πνευματικῆς ζωῆς του κ' ἔτσι νὰ δοθεῖ πιὸ πλείρα καὶ πιὸ δίκια ἡ φυσιογνωμία κ' ἡ ἀξία τοῦ ποιητῆ καὶ κριτικοῦ. Γιὰ τοῦτο θέλω νὰ τὸ πῶ πρῶτος πῶς ἡ παρακάτω δοκιμὴ μου ἔχει περισσότερο πρόχειρο, καθαρὰ δημοσιογραφικὸ χαραχτήρα, παρὰ ἀξίωσιν νάνα κριτικὸς χαραχτηρισμὸς τοῦ ποιητῆ καὶ κριτικοῦ. Παλαμάς καὶ γίνεται μο-

δύναμη της θέλησης που δίνει ή έννομη τάξη(1), να μη λησμονάμε πού ή θέληση είναι το prius και ή νομιμοποίηση το posterius. Κατά του Jhering παρατηρούμε με τον Windscheid ότι στον όρισμό του δικαίωματος δεν ανήκει και ο σκοπός για τον όποιον το δικαίωμα υπάρχει, δηλαδή ή προστασία των συμφερόντων του δικαιούχου(2).

Κάθε δικαίωμα αντιπροσωπεύει ένα ποσό δύναμη, δηλαδή, όπως είπαμε, πραγματοποιημένη θέληση πού κατόπι εννιμοποιήθηκε, άναγνωρίστηκε δηλαδή από τους περισσότερους γιατί παρουσιάστηκε σ' αυτούς σαν πράγμα τελειωμένο, αγεγονός τετελεσμένον. Κ' επειδή το δικαίωμα προσταίνει δύναμη, πρέπει να έχει και είναι πάντα ισχυρό. Όπου ή δύναμη εξαρχνιττή, αφανίζεται σύγκαιρα και το δικαίωμα. Δέ διακρίνω δύναμη πνευματική και ύλική. Γιατί, γενικά, τὰ όρια μεταξύ πνεύματος και ύλης είναι δυσκολοδιάκριτα, και όταν πρόκειται για κοινωνίες, ή διάκριση δέ θα είχε καμιάν έννοια, αφού τή ζωή έννομης κοινωνίας μια μόνη δύναμη τήν κυβερνάει, ή δύναμη τής θέλησης(3). Δύναμη τής θέλησης είναι και το δικαίωμα, και κατά τής θέλησης τών άλλων πάντοτε απευθύνεται. Το δικαίωμα σηκνίει πώς όταν ο δικαιοϋχος θέλη, κάθε άλλος χρωστάει σ' αυτόν ύπακοή(4). "Αν εδώ ύμνούμε τόσο τήν ανθρώπινη δύναμη, δέ λησμονάμε όμως και τις παράδοξες τής τύχης ιδιοτροπίες, γιατί βεβιακά κάθε το γονόμενο είναι πρδόν δυο παρχόντων, τής δύναμης και του τυχαίου. Για τήν επιστήμη το τυχαίο, πού πάντα συνεργεί με τή δύναμη των κοινωνιών και των ατόμων, εξηγείται από τή διπλή του καθενός ατόμου εξάρτηση από το φυσικό και από τον κοινωνικό κόσμο(5).

Η ιδέα λοιπόν του δικαίου τχδτίζεται με τήν ιδέα τής ισχύος. Γι' αυτό δεν μπορώ να νοήσω τον Jhering όταν λέη ότι «το δικαίο είναι ή πολιτική τής ισχύος». Το δικαίο είναι ή κάθε φρεά νομιμοποιημένη θέληση τής ισχυούσης μερίδας τής κοινωνίας και πού καθορίζουν οι ύλικοι όροι τής ζωής(6). Και αυτή ή θεμέλια πέτρα κάθε νεώτερου δικαίου, το σύνταγμα, είναι στην τελευταίαν άνά-

λυση, συνθετική έκφραση των πραγματικών σχέσεων στην κοινωνία. "Όταν οι σχέσεις αυτές γραφούν στο χαρτί, γίνονται και δικαίο, ή παραβίαση του όποιου τιμωρείται(1). Ο νόμος, λέγει κάποιος νομικός συγγραφέας, βεβαιώνει τὰ δικαιώματά μας, τὰ ρυθμίζει, τὰ καθιερώνει, αλλά δεν τὰ δημιουργεί. Το δικαίο δέν είναι τέτοιο επειδή βρίσκεται γραμμένο στα κείμενα, αλλά τὰ κείμενα ισχύουνε μόνο καθόσο εκφράζουν το δικαίο», δηλαδή τή θέληση τής τάξης πού άρχει στην κοινωνία(2). Μήπως ή δικαστική απόφαση δέν είναι και αυτή αυθεντική βεβαίωση μιας νομικής κατάστασης πού υπάρχει πριν ή απόφαση εκδοθή;

Για να μη πολυλογάμε, κάθε δικαίωμα έχει τήν πηγή του στη δύναμη πού αποκτήθηκε με τήν εργασία. Έξαιρεση κάνει το κληρονομικό δικαίωμα. Η εξαιρεση όμως αυτή έχει το λόγο της, πού είναι σοβαρώτατος. Γιατί δέν μπορούν να υπάρξουν δικαιώματα, έπομένως και ύποχρέωσεις, χωρίς ύποκείμενο(3). Το κληρονομικό δικαίωμα είναι μια καθολική διαδοχή άναφερομένη σε σύμπλεγμα νομικών σχέσεων, πού αποτελούν άντικείμενο ένικίο και ά διαίρετο (jus univcrsum) (4). Και ή προσωπική ευθύνη πού με τήν καθολική διαδοχή ο κληρονόμος άναλαμβάνει για τις ύποχρέωσεις του κληρονομούμενου είναι άπείτητη κοινωνικής ήθικης, γιατί ή άσφάλεια των συναλλαγών και τής ζωής των άλλων άπαιτεί τήν εξακολούθηση του προσώπου πού πεθαίνοντας αφήνει για πάντα τον κόσμο τουτο (Sustentio personae defuncti). Η κοινωνική συνείδηση δέ στέργει μαζί με το φυσικό θάνατο και τής δράσης μιας ανθρώπινης ζωής, δηλαδή του πνευματικού ανθρώπου τήν έκφάνιση.

Με τήν εξαιρεση λοιπόν του κληρονομικού δικαιώματος, πού είναι ως είδαμε δικαιολογημένη, κατά κανόνα, δικαιοϋμαι να έχω, τι με τήν εργασία και τή δύναμή μου άπόκτησα. Και στη δύναμη στηρίζεται το κάθε δικαίωμα. Τι δικαιοτερο για τήν ανθρώπινη συνείδηση από τήν εφαρμογή

(1) Ferd. Lassale, «uber Verfassungswesen» S. 74.
 (2) Accarias, Précis de droit romain, I σελ. XII.
 (3) Dernburg, Pand. I § 49 unter 4.—Jhering, Jahrb. f. Dogm. B. 10 S 390.—Ryck-Schuldverh. S. 4.—Το έναντίο ύποστηρίζει ο Winds, cheid (Pand. I § 49 σση. 3).
 (4) Czylarz, Instit. § 123.

των νόμων πού έβχλεν ή γενική θέληση, δηλαδή ή θέληση των περισσότερών;(1) Και όμως, χωρίς τήν ένοπλη δύναμη, ματαιώνεται ή εφαρμογή αυτή, αφισθητιέται αυτό το κύρος του νόμου, γιατί κύρος θά πη δύναμη, επιβολή με τήν ισχύ του όπλου(2).

II

Αυτά λένε οι νομοδιδάσκαλοι για το δικαίωμα. Κ' έπρεπε να τους άκούσουμε, γιατί όταν λέμε δικαίωμα, μεταχειρίζομαστε θέλοντας μη θέλοντας θεμελιώδη έννοια του κειμένου θετικού δικαίου. Αυτό κάνει, χωρίς να το ξέρη, ο Cabet (Voyage en Ikarie, τελευτ. κρη.), αυτό κάνουν άλλοι κοινωνιστές πού αυτήν τή στιγμή δέν έχουμε πρόχειρους, και αυτό εκκνεν ο Marat όταν ήδη έσυμπέ- ραινεν ότι «ή ισότη των δικαιωμάτων οδηγεί στην ισότη των άπολαύσεων, και μόνο στο σημείο τουτο μπορεί ν' άνακαυθθ ή λογισμός». Κ' επειδή τήν έννοια του δικαίωματος τή χρειαζόμαστε, έπρεπε να τή δανειστούμε από τήν επιστήμη πού τήν έρεύνησε.

Ο καθένας βλέπει νομίζω πού όσα είπαμε ως τὰ τώρα τὰ είπαμε για να συμπεράνουμε με στερεώτερη μελετημένη πεποίθηση ότι το δικαίωμα είναι ισχύ και ή ισχύ δικαίωμα. Αυτό είναι αλήθεια για τὰ άτομα, για τις τάξεις, για τις κοινωνίες, για τὰ έθνη. Ένας σοβαρός πολιτικός άθρογράφος άποκαλούσε εδώ και κάμποσον καιρό τήν ύποτέλεια τής Βουλγαρίας «θεωρητική», επειδή, λέει, δέν άνταποκρίνεται πια στα γεγονότα(3). Ο ίδιος δημοσιογράφος έγραφε λίγον καιρό άργότερα το ακόλουθο σωστό συμπέρασμα: «Έτσι λοιπόν το συμπέρασμα τής άνατολικής κρίσης είναι το ίδιο και για τή μαροκινή κρίση, δηλαδή ή άπολογία τής ισχύος. "Αν τὰ επανειλημμένα τουτα μαθήματα δέ νοηθούνε, πρέπει ν' άπελπιστούμε από τή διορατικότητα των λαών. Για τούτους, ισχύ και δικαίωμα δέ διακρίνονται στη διεκδίκηση τής εθνικής τους ύπαρξης. Δέν είναι δυνατό να ζήτη κανείς ως έθνος, φυλάγοντας τις παράδοτες του παρελθόντος και τους πόθους του μέλλοντος, παρά όσο θεωριέται κανείς στο παρὲν άξιος να επιβίχη των παραδόσεων και

(1) Rousseau, Contrat social.—Hegel, Philos. des Rechtes, zusatz § 82.—A. Thon, Rechtsnorm u. subj. Recht.
 (2) Ορθότατα λέει ο Pascal, Pensées, section V 298.
 (3) Temps τής 30ης Μαρτίου 1909.

νάχα για να δικαιολογήσει λίγο πλατύτερα εκείνους τους ύπαινημούς, πού ξάφρισαν τον κ. Π. Φλ. κι όχι από έσωτερική άνάγκη να δινά αυτή τή στιγμή μια άναλυση αξία του έργου του ποιητή κ' ύως και κάπως ταιριαστότερη με κάποι ατομική μου επιθυμία.

Είπα πού είναι το πρώτο έμπόδιο, όπου σκοντάζει ή θέλησή μου να εύχριστήσω καλύτερα τον κ. Π. Φλ. "Όσο κι αν οι τρεις τελευταίοι τόμοι του Παλαμά μαζί με κάποιες γνώμες του και κρίσεις σκορπισμένες στα δυο τελευταία χρόνια του «Νουμά» — τὰ μόνα πού έχω στη διάθεσή μου — φέρνουν τή σφραγίδα τής ποιητικής και κριτικής μπόρεσής του, για μένα ή μεγάλη σημασία του Παλαμά για τὰ γράμματά μας ξεβγαίνει όχι μόνο πέρα άπ' τήν αξία τής «Ασάλευτης ζωής», του «Δωδεκάλογου» και των «Γραμμάτων», μα και πέρα από τήν καθρη άξία όλου του ποιητικού και κριτικού έργου. Ο ποιητής του «Δωδεκάλογου του Γύφτου» δέν είναι ο μόνος στην ιστορία των γραμμάτων, πού δίχως να ναι ούτε μεγάλος ποιητής ούτε μεγάλος κριτικός, ώστόσο έσυρε στους ώμους μια δλάκερη εποχή. Ο Σολωμός πέρασε άγνωστος σχεδόν στη ρωμιούσηνη τον καιρό πού ζούσε, δξω άπ' το στενό

κύκλο των Κορφών, ο Βυλαωρίτης δέν έκαμε καμιά επίδραση στις μέρες του. Ο Παλαμάς, ποιητής όχι τής ίδιας σημασίας με τον πρώτο (με το δεύτερο— δέν έχω πρόχειρο το έργο του για να συγκρίνω) ήρθε ακριβώς τήν ώρα, πού χρειαζονταν για να βρει και να γενει ο δρομοδείκτης προς καινούρια πνευματικά ξανόγυματτα, κ' έτσι δέν έγινε μονάχη ο ξυπνητής και ποδηγέτης νέων ποιητικών ιδχνικών, μα κι ο έχτελεστής, καθώς το λένε, τής διαθήκης του Σολωμού και του Βυλαωρίτη. Έχτελεστής βέβαια κατά τον τρόπο του, γιατί κάθε προσωπικότητα έχει το δικό της τρόπο, καθώς τον άπαιτεί και τον προσδιορίζει πάντα ο καιρός της. Και με το νόημα αυτό το έργο του Παλαμά είναι για τήν πρόοδο των γραμμάτων μας άνώτερο από το έργο και των δυο άλλων. Έδώ το ξέρω πω; θάκούσω τή διαμαρτύρηση από ένα άλλο στρατόπεδο, από κείνους πού έννοούν κ' έχτιμούν τήν τέχνη μόνο με το καθαρό νόημα τής τέχνης, δξω από κάθε σύνδεσμός της με τις κοινωνικές συνθήκες. Τήν ίδια διαμαρτύρηση άκουσα, όταν αποκόησα να χαιρετήσω ένα δράμα του Ταγκόπουλου σαν άπαρχή καινούριες δραματικής εποχής. Μα σ' εκείνους όλους μου φτάνει να θυμήσω μόνο, αν θάξερε κανένας σήμερα τή

σημασία του Σολωμού και του Βυλαωρίτη, σά δέν υπήρχε ο Παλαμάς ναγωνιστεί να γυρίσει σ' αυτούς τὰ νέκ πνεύματα, αν θάχε λευτερωθεί ή λυρική μας ποίηση και γενικά τὰ γράμματά μας από τον κούφιο και θρηνώδη ρωμαντισμό των Παράτχων και Παπαρηγόπουλων, αν θάχε σηκωθεί άπάνω άπ' τὰ μικρόχαρα τραγουδιόματα των άλλων σύγχρονων του Παλαμά, αν θάχε βγει ή ποίηση του Κρυταλλη, του Γρυπαρη, του Βλαχαγιάννη, του Νιρβάνα, του Μελανκση, του Πορφύρα, αν θάχε και το διήγημα άκόμα πάρει το φυσικότερο δρόμο, πού πήρε κείνα τὰ χρόνια, αν θάχε δεθεί ή γνωριμιά με τήν κριτική του Πολυλά, του Καλοσγούρου, με τήν ποίηση του Τυπάλλου, του Μακροά, του Μελβίλη, γενικά με το έφτανησιώτικο— άς το πούμε—πνεύμα, λείποντας ο Παλαμάς. Μα θά μου πει κανένας: "Αν δέν ήταν ο Παλαμάς, θά ήταν ένας άλλος να τὰ κάμει όλ' αυτά, πού δέν έγιναν γιατί τὰ θέλησε ο Παλαμάς, μα γιατί τάπαιτούσε ή όρμη του καιρού. Αυτό είν' αλήθεια κ' έχει είπωθεί το ίδιο και για τον Ψυχάρη. Η δημοτική γλώσσα ήταν βέβαια άνάγκη του καιρού και των πραγμάτων. Ωστόσο ο συγγραφέας του «Ταξιδιού» ήταν εκείνος πού σάρκωσε συνειδητά αυτή τήν άνάγκη, πού πάσκισε

των πόθων τούτων τὸ σεβασμὸς. Κανόνια καὶ θωρηκτὰ εἶναι τὰ μόνον νομικὰ ἐπιχειρήματα ποὺ δὲν ὑποφέρουν καμιά κύμανση»(1).

(Στῆλο φύλλο τελιώνει)

ΑΡ. ΠΟΥΛΗΜΕΝΟΣ

(3) Temps τῆς 3ης Μαρτίου 1909.

ΙΣΚΙΟΣ

Τὸ βράδι, ἀργά, στῆς νύχτας τὰρχινήματα
σ' ἀπάντησα στὰ πέτρινα μονεργία
κι ἀπὸ κοντὰ σου ἔτρεξα νὰ λύσεις μου
τὰ μάγγα, τὰ ξωτικά τὰ μάγια.

Δὲ μ' ἄκουσες καὶ τράβηξες περήφανη
καὶ μ' ἔσυρες σὰ λάφυρο κοντὰ σου,
σὸν ἴσκιο ἐνὸς σκελεθροῦ μὲ κατάντησες
νὰ κυνηγᾶω πάντα τὴ σκιά σου.

ΡΗΓΑΣ ΠΑΛΑΤΗΣ

ΒΓΗΚΑΝΕ

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΡΟΔΑ ΚΑΙ ΜΗΛΑ

ΤΟΜΟΣ Ε'

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

καὶ πούλιούνται στὸ Βιβλιοπωλεῖο «'Ε-
στίας» δρ. 4.

ΠΕΡΙΕΧΑΜΕΝΑ :

Σὰ λάμπει ὁ ἥλιος — Μιά κριτική — Ἐνωσις θὰ
πῆ δύναμη — Τρομοκρατία — Μάθησις καὶ λεπτέρια —
Ὁ «Συγγραφεὺς» — Ἐπιλογος — Ἐκατὸν πενήντα —
Διαγωνισμὸς γιὰ τὴ γλῶσσα 1904 — Ἡ γραμματικὴ
τοῦ Ροντάκη — Δεφτεριά καὶ μάθησις — Τὸ ἔρητ τοῦ
Νεεμία — Ἐνα γράμμα — Οἱ παράδες — Διαβάζοντας
τὰ Πάτρια Σκευοῦλες — Ἡ κλωστή — Ἐνα νό-
στιμο ἐπιχειρήμα — Ἐνισμός — Ταχυδρόμος, ταχυδρο-
μεῖο, πόστα — Ἐνας ἕνας — Τί λέγεται γλῶσσα — Ἀ-
νοιχτὸ γράμμα — Τὰ βιβλία μας καὶ τὰ περιοδικὰ μας
— Ὁ Ἄντρας καὶ ἡ γυναίκα — Ὁ κ. Η. Krüger —
Τὸ φεγγάρι — Ἡ χημία τοῦ λαοῦ — Μαρία Ἐλένη
— Καλοσύνη καὶ Διάβασμα — Λίγα λόγια — Ὁ Με-
σαζέρης — Τεῖντα χιλιάδες φράγκα χρυσά — Πρωτο-
χρονιάτικο — Ἀγάπη — Πέρα πέρα — Ὁ Νουμάς —
Γράμμα στὴ Μυριέλλα.

νὰ τὴν ὀργανώσει μεθοδικὰ καὶ νὰ τὴν ὑψώσει σὲ
πολιτιστικὸ, ζωτικὸ ζήτημα τοῦ γένους. Ἔτσι κι ὁ
Παλαμᾶς στὴν ποίησιν εἶταν ἐκεῖνος ποὺ ἔνωσε
καὶ φανέρωσε πρώτος συνειδητὰ τὴν ὀρμὴν τοῦ και-
ροῦ κ' ἡ ποίησις κ' ἡ κριτικὴ του ἔγιναν οἱ ἀπό-
στολοι τῶν καινούριων πνευματικῶν ρευμάτων τῆς
ἐποχῆς. Τὸ ξέρω πάλι πὼς θὰ σηκωθεῖ ἄλλη δια-
μαρτύρησις ἀπ' τὸν ἕναν ἢ τὸν ἄλλον ἀπ' τοὺς
ποιητὲς ποὺ ἀνάφερα παραπάνω. Ἐγὼ δὲ μιμήθηκα
τὸν Παλαμᾶ, θὰ μοῦ πεῖ ἴσως ὁ Α ἢ ὁ Β. Μὰ κ'
ἐγὼ δὲ μιμῶ γιὰ μίμησις. Μιμῶ γιὰ τὴς ὑποκλίσεις
ποὺ ἔδωσε σ' ὄλους ὁ ποιητὴς κι ὁ κριτικὸς Παλα-
μᾶς, τόσο σ' ἐκεῖνους, ποὺ λ. χ. σὸν ἐμένα στάθη-
καν ἄμεσα ἀπομιμητὲς του, ὅσο καὶ σὲ κείνους, ποὺ
ἡ δυνατότερη ἀτομικότητά τους ἀπέκλεινε βέβαια
τὴ μίμησις, ὅχι ὅμως καὶ τὴν ἀνάγκη τοῦ κεντρι-
σματος τοῦ νοῦ πρὸς μιὰ σοβαρότερη ἀντίληψη τῆς
ποίησις ἀπὸ ἕνα πνεῦμα πιὸ ἀγρυπνο, ὅπως εἶναι
ἀναμφισβήτητα ὁ Παλαμᾶς.

Μὲ λυπεῖ τὸ πὼς ἀπὸ ἔλλειψη τῶν πραγματικῶν
στοιχείων, τῶν πνευματικῶν μνημείων τῆς ἐποχῆς
αὐτῆς δὲ μοῦ εἶναι δυνατό νὰ ἐκπαθῶ πλατύτερα,
δείχνοντας καθαρότερα στὰ καθέκαστά τους αὐτὰ
ποὺ λέω μόνον με γενικὲς γραμμὲς. Μιά κριτικὴ

Ο ΝΟΥΜΑΣ, ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 12 1/2

Γιὰ τὴς ἐπαρχίας δεχομαστε καὶ τρίμηνας (3 δρ. τὴν τρι-
μηνία) συντρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἢ δὲ στείλει μπροστὰ
τὴ συντρομὴ του.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πούλιούνται
στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κίσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια
'Εθν. Τράπεζα Ἰπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιο-
δρομοῦ (Ἀκαδημία), Βουλῆ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδη-
ροδρομοῦ Ὁμόνοια), στὸ κίσκι Γιαννοπούλου (Χαυ-
τεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας Γ. Κολάρου καὶ
Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλῆ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτο-
ρεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπω-
λεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Νεοαντρισιμὸς — Ἄτοπο στοὺς τίμιους καὶ ἰκα-
νοὺς — Ἡ χαρὰ τοῦ λύκου — Ἐφοιτητικὴ
Συντροφία.

ΕΝΑΣ ἀνώτερος δημόσιος ὑπάλληλος, ἕνας νο-
μάρχης, παύτηκε. Σπουδαῖο τὸ πρᾶμα δὲν εἶναι.
Ὅταν ὅμως αὐτὸς ὁ νομάρχης λέγεται Χρῖστος Πα-
λαμᾶς μπορεῖ κανεὶς νὰ σταματήσει λίγο καὶ νὰ λ-
λάξει δυὸ τρεῖς γλυκοκουβέντες μὲ τὴν κυρ' Ἀνόρ-
θωσιν.

Τὸν κ. Χρ. Παλαμᾶ τὸν συνεπῆρε, λένε, τὸ
ρεμᾶ τοῦ νεοαντρισιμοῦ. Κάτου τὰ σαράβαλα καὶ
τόπο στοὺς νέους. Πολὺ σωστὸ αὐτό, μὰ μοναχὰ
ἄμα γίνεται λογικὴ χρῆσις κι ὄχι ἀσυλλόγιστη κατά-
χρησις. Γιατί, νὰ μὴν τὸ κρύβουμε, ὑπάρχουν καὶ
σαραβαλιασμένα νιάτα, καθὼς ὑπάρχουν καὶ σαρα-
βαλιασμένοι χαρακτήρες μέσα σὲ λεβέντικα κορμιά.
Ὁ σκολαστικισμὸς λ. χ. δὲν πιστεύουμε νάρθε μὲ
τὰ γράματα στὸν κ. Μιστριώτη ὁ κ. Τιμ. Ἄμπε-
λᾶς καὶ εἴκοσι χρονῶν σὸν εἶτανε δὲν ἔγραφε κα-
λύτερα δρᾶματα ἀπὸ κείνα ποὺ γράφει σήμερα,
ἀφοῦ πέρασε τὰ ἐξήντα· κι ὁ κ. Φιλάρετος ἀπὸ νιδὸς
φαβλατάριζε ριζασπαστικὲς ἀερολογίες.

Ὡστόσο, ἀφίνοντας καταμέρος τὰ γενικά, μπο-
ροῦμε νὰ βεβαιώσουμε τὴν κυρ' Ἀνόρθωσιν πὼς ἂ
στίψει δέκα ἀπὸ τοὺς νέους νομάρχες τῆς δὲν μπο-

ἐχτίμησις τοῦ ἔργου τοῦ Παλαμᾶ, θὰ πρεπε νᾶναι
συνδεμένη μὲ τὴν ἐπισκόπησις τοῦ ἔργου τῶν κυριό-
τερων ποιητῶν καὶ συγγραφέων γύρω του, θὰ σήμαινε
δηλ. τὴν ἱστορία τῶν γραμμάτων μας στίς τελευ-
ταῖες τρεῖς δεκαετηρίδες καὶ κοντὰ σ' αὐτὰ θάταν
τὸ κέντρο τῆς ἐχτίμησις τῆς πνευματικῆς ἀξίας
ἅλης τῆς κοινωνικῆς ζωῆς στὴν ἐποχὴ αὐτῇ. Για νὰ
νοήσει κανεὶς τὴ σημασία τοῦ Παλαμᾶ σὸν ζυ-
πνητὴ καὶ πρόμαχου μιᾶς καινούριας πνευματικῆς
ἐποχῆς, ἔταν δὲν τὴν ἔζησε μαζί του, πρέπει νὰ
τρέξει πέρα κ' ἔξω ἀπ' τὰ βιβλία του, στοὺς πα-
λιότερους πολεμικοὺς ἀγῶνες μὲ τὴ σκουριά τῆς σχο-
λαστικῆς μωροσοφίας ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, μὲ τὴ
στενοκεφαλιά καὶ τὸ ἀτολμο τῶν συνομιλητῶν του
ἀπὸ τὴν ἄλλη, τόσο σ' αἰσθητικὰ ζήτήματα ὅσο
καὶ στὴ γλῶσσα. Ἡ σημασία του στὸ γλωσσικὸ ἀ-
γῶνα εἶναι γνωστὴ στοὺς ἀναγνώστες τοῦ φύλλου
αὐτοῦ, ὅστε νὰ μὴ χρειάζεται νὰ χάσω λόγια. Ἐνα
μοναχὰ λόγο θαυμασμοῦ γιὰ τὸν ἠρωτισμὸ τοῦ ποιητῆ
τοῦ «Προφητικοῦ» δὲ θὰ μπορέσω νὰ σπατάσω. Τόσο
περσότερο ὅσο εἶναι ΜΟΝΑΔΙΚΟ ἀνάμεσα μας τὸ
παράδειγμα τοῦ ἠρωτισμοῦ αὐτοῦ, ποὺ ὅσο ἀγριέθει
ὁ πόλεμος τριγύρω του, τόσο κι ὁ ἠρωτισμὸς θεριέθει.
Καὶ τοῦτο εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰνώτερα θετικὰ στοιχεῖα

ρεῖ νὰ κάμει μισὸ Παλαμᾶ, γιατί λιγοστοὶ θάνα-
κείνοι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, νέοι καὶ παλιοί, ποὺ
θάχουν τὴ μόρφωσή του, τὴν πείρα του καὶ τὴν
ικανότητά του.

*

Ἡ ΑΝΟΡΘΩΣΗ ἕνα σπουδαῖοτατο πρᾶμα ἔπρεπε νὰ
καλοχωνέψει κι αὐτὸ νᾶχει γιὰ μέτρο στὴν κάθε τῆς ἐνέρ-
γεια. Πὼς δηλ. γιὰ τὴν δημόσια ὑπερσία δὲν ὑπάρχουν
νέοι καὶ γέροι, παρὰ μόνον ἰκανοὶ κι ἀνίκανοι, φιλότιμοι κι
ἀφιλότιμοι, δουλευτάδες καὶ τεμπέληδες, τίμιοι καὶ κλέ-
φτες. Κρατώντας ἕνα τέτοιο δίκαιο καὶ λογικὸ μέτρο στὰ
χέρια τῆς δὲ θὰ καρτεροῦσε νᾶσπίσουν τὰ μαλλιά τοῦ
δεῖνα ἰκανοῦ νέου γιὰ νὰν τὸν βάλει στὴ δεῖνα θέση, οὔτε
πάλι θὰ βγαζε ἀπὸ τὴν τάδε θέση ἕναν ἰκανότατο ἀσπρο-
μάλλη γιὰ νὰ διορίσει τὸν πρῶτον κηφήνα ποὺ θάπαν-
τοῦσε, μόνον καὶ μόνον γιὰτὶ ὁ κηφήνας αὐτὸς θὰ λεγότανε,
κι ἂς μὴν εἶτανε, νέος.

Ὅταν ἀκοῦμε, καὶ τὸ συγκαοῦμε δὲ τώρα τελευταῖα,
τὸ περίφημο «τόπο στοὺς νέους!», πάντα φοβόμαστε μήπως
κείνοι ποὺ τὸ ξεφωνίζουν ἀσυλλόγιστα (μόνο καὶ μόνο γιὰ
νὰ δεῖξουν πὼς κάτι καινούριο λένε), δὲ λογαριάζουν καθό-
λου τὰ νιάτα, τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς, παρὰ μοναχὰ τοῦ
κορμιοῦ τὰ νιάτα ποὺ πολλὲς φορὲς, ὄχι πάντα, στολίζουν
καὶ τὰ λεγόμενα γερωντόπαιδα.

Ἄν τὴ χώρα μας τὴν ἔφερε στὰ σημερινὰ γάλια ἡ πε-
ρίφημη φαυλοκρατία, τότε μὲ τὸ «τόπο στοὺς νέους!»
πρέπει νὰ ἐννοοῦμε «τόπο στοὺς τίμιους καὶ στοὺς ἰκα-
νοὺς».

Ἔτσι μοναχὰ κάτι θὰ κάνουμε κ' ἔτσι μοναχὰ θὰ
μπορέσουμε νὰ πάμε μπροστὰ.

*

Ὁ ΛΥΚΟΣ στὴν ἀνεμοζάλη χαιρεταί. Μιὰ τέτια ἀνε-
μοζάλη πίτυχε καὶ ἡ Κυβέρνησις Μαυρομιχάλη, ἔταν τὰ
νομοσχέδια μὲ τὴν ντουζίνα ψηφίζόντουσαν κάτου ἀπὸ τὸ
ξεγυμνωμένο σπαθὶ τοῦ «Στρ. Συνδέσμου» καὶ πέρασε τὴ
σύμβασις μὲ τὴν Ρουμανικὴ ἀτμοπλοικὴ ἐταιρεία. Ἡ Κυβέρ-
νησις Μαυρομιχάλη κατακουρελιάστηκε τὴ Δευτέρα στὴ
Βουλῆ γι' αὐτὴ τὴ σύμβασις, μὰ δικὸ τῆς τὸ φταξίμο δὲν
εἶναι. Τὸ φταξίμο τῆς αὐτοῦ, καὶ κάθε ἄλλο φταξίμο τῆς,
βαραίνει καὶ θὰ βαραίνει πάντα κείνους ποὺ εἶχαν τὴν ἐξυ-
πνάδα, κάνοντας μισὴ ἐπανάστασις, νὰ χειροτονήσουν
μιὰ κομματικὴ Κυβέρνησις γιὰ νὰ σώσει τὸν τόπο — κι ἂς συ-
χωράμε τὸν κ. Βενιζέλο ποὺ δὲν τὴν ἄφισε λίγο καιρὸ
ἀκόμα γιὰ νὰ τὸν ἀποβουλιάζει.

*

Ἡ «ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ», καθὼς τιτοφορή-
θηκε πολὺ ὁμορφα καὶ πολὺ χαρακτηριστικὰ ὁ Φοιτητικὸς
δημοτικιστικὸς σύλλογος, παρουσιάζεται σήμερα ἐπίσημα,
νὰ ποῦμε, στὸ δημόσιο μὲ τὸ κατὰστατικὸ τῆς. Καὶ μόνον
τὸ θεμέλιωμα τῆς «Φοιτητικῆς συντροφίας» σημεῖώνει ἕνα
σημαντικὸ σταθμὸ στὸ Γλωσσικὸ ἀγῶνα. Γι' αὐτὸ μὲ ξε-
χωριστὴ συγκίνησις καὶ χαρὰ τὴ χαιρετάμε.

Ὁ «Νουμάς» παραχώρησε ἀπὸ κάθε φύλλο του μιὰ ἢ

καὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ Παλαμᾶ καὶ τοῦ
ποιητῆ Παλαμᾶ, γιατί, ἐγὼ κάνε, δὲν μπορῶ νὰ
νιώσω ποιητὴ ἄξιο τοῦ ὀνόματος, δίχως συνάμα δύ-
ναμη ψυχῆς καὶ χαρακτήρα. Καὶ θὰ ἤθελα νὰ μπο-
ροῦσα νὰ κλείσω ἐδῶ, ἂν ὁ κ. Π. Φλ. δὲ μὲ βίαζε
νὰ τοῦ δῶσω πλατύτερες ἐξήγησις.

Εἶναι μιὰ κοινοτοπία, ποὺ τὴν εἶπαν συχνὰ γιὰ
πολλὲς προσωπικότητες ἀνώτερες ἀκόμα κι ἀπὸ τὸν
ποιητὴ τοῦ «Δωδεκάλογου», πὼς δηλαδὴ τὰ ἴδια
προτερήματά τους γίνονται μὲ τὸ παρατένωμα ἐ-
λαττώματα. Τὰ προτερήματα τοῦ ποιητῆ τοῦ
«Δωδεκάλογου», ποὺ τοῦ δίνουν τὴν πρώτη θέση
ἀνάμεσα στοὺς ὁμοτέχνους του, εἶναι ἡ ἀνώτερη
ποιητικὴ δύναμις, ἡ μεγαλύτερη ὀρμὴ τῆς φαντα-
σίας, ἡ τάσις τοῦ νοῦ τοῦ πρὸς τὸ ἀπλωμα, πρὸς τὸ
πλατύτερον ποιητικὸ φτερούγισμα, ἡ θέλησις τοῦ νὰ
γυρέθει πάντα τὸ καινούριο, τὸ ξανάνιωμα καὶ τὸ
ξαναγέννημα μπορεῖ νὰ πεῖ κανένας. Ἡ ἀνησυχία
αὐτῆ τοῦ νοῦ, τὸ τετωμένο μάτι πρὸς πάσα κί-
νησις τριγύρω του εἶναι ἐκεῖνος ποὺ χαρακτηρίζει
κάθε ποιητὴ, ποὺ σηκώνεται παραπάνω ἀπὸ τὸ
μέτρο. Κι ὁ Παλαμᾶς, μὲ ὄλο τὸ περσότερο βάρος
τῶν χρόνων του, καταντάει ὁ λιγότερον συντηρητι-
κὸς στὸν τόπο μας σχεδὸν ἀπ' ὄλους τοὺς πιὸ νιό-